

OBSAH

Předmluva	7
1 Základní pojmy ochrany životního prostředí	9
1. 1 Nauka o životním prostředí	9
1. 2 Životní prostředí	9
1. 3 Člověk a životní prostředí	10
1. 3. 1 Vliv člověka na životní prostředí v průběhu věků	10
1. 3. 2 Současné nejvýraznější antropogenní vlivy na životní prostředí	11
1. 3. 3 Početnost lidské populace	13
1. 3. 4 Další demografické problémy	15
1. 4 Ochrana a tvorba životního prostředí	17
1. 5 Hlavní současné problémy životního prostředí	17
1. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 1	18
1. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 1	18
2 Základní principy a termíny ekologie	20
2.1 Ekologie	20
2. 1. 1 Ekologie jako věda	20
2. 1. 2 Základní principy ekologie	21
2. 2 Organismus a prostředí	21
2. 2. 1 Vlastnosti živého organismu	21
2. 2. 2 Ekologické faktory prostředí	22
2. 3 Biotické a abiotické faktory prostředí	23
2. 3. 1 Abiotické faktory	23
2. 3. 2 Biotické faktory	23
2. 3. 3 Čas	24
2. 4 Zdroje energie a látek v přírodě	24
2. 4. 1 Energie	24
2. 4. 2 Koloběh látek v přírodě	25
2. 5 Jedinec, druh, populace	27
2. 5. 1 Druh a ekologická nika	27
2. 5. 2 Populace a nosná kapacita prostředí	27
2. 6 Společenstva a ekosystémy	28
2. 6. 1 Společenstvo	28
2. 6. 2 Ekosystém	28
2. 6. 3 Vývoj a stabilita ekosystémů	28
2. 6. 4 Biomy	29
2. 7 Kontrolní otázky ke kapitole 2	29
2. 8 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 2	29
3 Trvale udržitelný rozvoj	30
3. 1 Co to je trvale udržitelný rozvoj?	30
3. 1. 1 Definice trvale udržitelného rozvoje	30
3. 1. 2 Trvale udržitelný rozvoj z různých hledisek	30
3. 1. 3 Dimenze trvale udržitelnosti	31
3. 1. 4 Kriteria udržitelnosti	31
3. 2 Trvale udržitelný rozvoj - nový typ hospodářského vývoje	31
3. 2. 1 Role státu v prosazování trvale udržitelného rozvoje	32

3. 2. 2	Indikátory ekonomického rozměru trvale udržitelného rozvoje	32
3. 3	Ochrana přírody a trvale udržitelný rozvoj	33
3. 3. 1	Tradiční společnost a trvale udržitelný rozvoj	33
3. 3. 2	Příklady zavedených projektů integrovaného rozvoje a ochrany přírody	34
3. 4	Mezinárodní přístupy k trvale udržitelnému rozvoji	36
3. 5	Evropská unie a trvale udržitelný rozvoj	36
3. 6	Kontrolní otázky ke kapitole 3	36
3. 7	Použitá a doporučená literatura ke kapitole 3	37
4	Vznik a vývoj environmentální politiky	38
4. 1	Environmentální politika	38
4. 1. 1	Nástroje environmentální politiky	38
4. 1. 2	Metody environmentální politiky	38
4. 1. 3	Subjekty environmentální politiky	39
4. 2	Vznik a vývoj environmentální politiky	39
4. 2. 1	Vznik environmentální politiky	39
4. 2. 2	Vývoj environmentální politiky v datech	40
4. 3	Kontrolní otázky ke kapitole 4	42
4. 4	Použitá a doporučená literatura ke kapitole 4	42
5	Mezinárodní spolupráce v ochraně ŽP	43
5. 1	Tragédie společného majetku	43
5. 2	Vybrané mezinárodní dohody a úmluvy týkající se ochrany životního prostředí	44
5. 3	Přehled prohlášení, dohod a úmluv týkajících se ochrany životního prostředí v mezinárodním měřítku	44
5. 4	Summit Země	46
5. 5	Mezinárodní organizace na poli ochrany životního prostředí	47
5. 6	Kontrolní otázky ke kapitole 5	48
5. 7	Použitá a doporučená literatura ke kapitole 5	49
6	Politika životního prostředí v EU a v ČR	50
6. 1	Environmentální politika EU	50
6. 1. 1	Základní informace o EU	50
6. 1. 2	Postavení environmentální politiky v EU	51
6. 1. 3	Vývoj environmentální politiky v EU	52
6. 1. 4	Základní principy a zásady environmentální politiky EU	53
I.	Obecné zásady	53
II.	Zvláštní zásady	54
6. 1. 5	Právo životního prostředí ES	56
6. 1. 6	Klíčové otázky problematiky ŽP v EU	58
6. 1. 7	Budoucí program a perspektivy	59
I.	Strategie rozvoje	59
II.	Aktuální otázky životního prostředí v EU	60
6. 2	Politika životního prostředí v ČR	61
6. 2. 1	Vývoj české environmentální politiky	61
6. 2. 2	Stav životního prostředí u nás v období socialismu	62
6. 2. 3	Současná Státní politika životního prostředí v ČR	64
6. 2. 4	Legislativa životního prostředí v ČR	64
6. 3	Kontrolní otázky ke kapitole 6	65
6. 4	Použitá a doporučená literatura ke kapitole 6	65
7	Ekonomika a ochrana životního prostředí	67
7. 1	Environmentální ekonomie	67

7. 2 Ekonomické hodnoty životního prostředí	67
7. 3 Ekonomie a státní politika životního prostředí	69
7. 4 Kontrolní otázky ke kapitole 7	70
7. 5 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 7	70
8 Ochrana jednotlivých složek životního prostředí	71
8. 1 Ověduší	71
8. 1. 1 Atmosféra a její složení	71
8. 1. 2 Příčiny znečištění ovzduší	71
8. 1. 3 Následky znečištění ovzduší	72
8. 1. 4 Opatření proti znečišťování ovzduší a úbytku ozónu	74
8. 1. 5 Stav problematiky v ČR	76
8. 1. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 8. 1	76
8. 1. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 8. 1	77
8. 2 Voda 78	
8. 2. 1 Hydrosféra a její vlastnosti	78
8. 2. 2 Využívání a nedostatek vody	79
8. 2. 3. Znečištění vody	80
8. 2. 4 Způsoby čištění vody	81
8. 2. 5 Ohrožení moří a oceánů	82
8. 2. 6 Mezinárodní úmluvy týkající se ochrany vod	83
8. 2. 7 Problematika vod v EU	84
8. 2. 8 Stav problematiky ochrany vod v ČR	84
8. 2. 9 Kontrolní otázky ke kapitole 8. 2	86
8. 2. 10 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 8. 2	87
8. 3 Půda 88	
8. 3. 1 Litosféra a pedosféra	88
8. 3. 2 Negativní vlivy na půdu	88
8. 3. 3 Mezinárodní dohody řešící ohrožení půd	90
8. 3. 4 Ochrana půdy	90
8. 3. 5 Stav půd a jejich ochrana v ČR	91
8. 3. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 8. 3	92
8. 3. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 8. 3	92
8. 4 Lesy 93	
8. 4. 1 Význam lesů	93
8. 4. 2 Ohrožení a ochrana lesů	93
8. 4. 3 Tropické deštné lesy	95
8. 4. 4 Lesy v Evropské unii	95
8. 4. 5 Ochrana a stav lesů v ČR	96
8. 4. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 8. 4	98
8. 4. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 8. 4	98
8. 5 Ochrana přírody 99	
8. 5. 1 Roviny ochrany přírody	99
8. 5. 2 Historie ochrany přírody	99
8. 5. 3 Druhová ochrana	100
8. 5. 3. 1 Nejčastější příčiny ohrožení druhů	100
8. 5. 3. 2 Principy a metody druhové ochrany	100
8. 5. 4 Územní ochrana	101
8. 5. 4. 1 Chráněná území	102
8. 5. 4. 2 Krajina a její ochrana	103
8. 5. 4. 3 Ekologická obnova	106
8. 5. 5 Mezinárodní úmluvy zabývající se ochranou přírody	106
8. 5. 6 Ochrana přírody v EU	110

8. 5. 7 Ochrana přírody v ČR	111
8. 5. 7. 1 Historie ochrany přírody v ČR	111
8. 5. 7. 2 Zákon na ochranu přírody a krajiny	112
Ochrana zvláštní	112
Ochrana obecná	115
8. 5. 7. 3 Ochrana krajiny v ČR	116
8. 5. 8 Kontrolní otázky ke kapitole 8. 5	117
8. 5. 9 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 8. 5	117
9 Vybrané problémy životního prostředí	119
9. 1 Klimatické změny	119
9. 1. 1 Skleníkový efekt	119
9. 1. 2 Příčiny globálního oteplování	120
9. 1. 3 Následky globálního oteplování	121
9. 1. 4 Politické řešení	123
9. 1. 5 Obnovitelné zdroje energie	126
9. 1. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 9. 1	128
9. 1. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 9. 1	128
9. 2 Biodiverzita	130
9. 2. 1 Co je to biodiverzita?	130
9. 2. 2 Vznik a vymírání druhů	131
9. 2. 3 Ohrožení biodiverzity	134
9. 2. 4 Hodnota biodiverzity	135
9. 2. 5 Ochrana biodiverzity	136
9. 2. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 9. 2	137
9. 2. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 9. 2	138
9. 3 Odpadové hospodářství	139
9. 3. 1 Co to je odpad?	139
9. 3. 2 Kategorizace odpadů	140
9. 3. 3 Nakládání s odpady	140
9. 3. 4 Odpadová politika EU	142
9. 3. 5 Problematika odpadů v ČR	144
9. 3. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 9. 3	146
9. 3. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 9. 3	146
9. 4 Zemědělství a ochrana životního prostředí	148
9. 4. 1 Zemědělství a produkce potravin ve světě	148
9. 4. 2 Nebezpečí intenzivního zemědělství	148
9. 4. 3 Zemědělství a ochrana životního prostředí v EU	151
9. 4. 4 Zemědělství a ochrana životního prostředí v ČR	153
9. 4. 5 Geneticky modifikované organismy	155
9. 4. 6 Kontrolní otázky ke kapitole 9. 4	158
9. 4. 7 Použitá a doporučená literatura ke kapitole 9. 4	158